

**HELLENİSTİK DÖNEME DOĞRU
(MÖ 5-4. YÜZYIL) KOLONİZASYON
HAREKETLERİNDE KIRMIZI ve SİYAH
FİRNİSLİ SERAMİKLER**

Ahmet KOCAİSPİR

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-399-291-0

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Hellenistik Döneme Doğru (MÖ 5-4. Yüzyıl)
Kolonizasyon Hareketlerinde Kırmızı Ve Siyah
Firnisi Seramikler

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Yazar
Ahmet KOCAİSPİR
ORCID iD: 0000-0003-0682-4150

Bisac Code
HIS000000

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

DOI
10.37609/akya.2753

Kütüphane Kimlik Kartı
Kocaispir, Ahmet.

Hellenistik Döneme Doğru (Mö 5-4. Yüzyıl) Kolonizasyon Hareketlerinde
Kırmızı ve Siyah Firnisi Seramikler / Ahmet Kocaispir.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
115 s. : fotoğ. ; 135x210 mm.
Kaynakça ve katalog var.
ISBN 9786253992910
1. Tarih.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Yazarın Notu

Anadolu'nun seramik repertuarında kırmızı ve siyah firnisli Attika seramikleri önemli bir yoğunluğa sahiptir. Megabazos döneminden itibaren söz konusu firnisli Attika seramiklerde oransal olarak artışın yaşandığını görüyoruz. MÖ 5. yüzyılın başlarına kadar koloniler tarafından Anadolu'ya ithal edilen bu seramikler krater, skyphos, phialeler, lekanis, oinokhoe, ayaklı çanak, tek kulplu çanak, tuzluk ve kandil gibi formlardan oluşmaktaydı (Kat. 1-4,31; Kat. 3-18). Söz konusu seramikler özellikle MÖ 480/475-450 yıllarına geldiğinde kolonizasyon hareketleri içerisinde en yoğun ithalatı görmüştür. Bu sürecin hemen sonrasında, MÖ 450-430/425, siyasi nedenlerle koloni hareketliliğinde azalma yaşanmıştır. MÖ 5. yy'ın sonlarında koloni hareketliliğinin artışına paralel kırmızı ve siyah figürlü Attika seramiklerinde de artış yaşandığını görüyoruz. Siyasi nedenlerden ötürü Akhamenidler'in Geç Evresinde Attik firnisli seramiklerin giderek daha az kullanıldığını görüyoruz. Elinizdeki bu kitap siyasi panorama hakkında kısa bilgiler vermekle birlikte söz konusu seramiklerin süreç içerisinde kolonizasyon hareketleriyle ithal edilişlerinin kanıtlarını ele almıştır. Kolonilerce taşınan seramik form örnekleri de açıklamalı bir şekilde son bölümde okuyucuya sunulmuştur. Kaleme aldığım kitap hem literatür tarayan bilim insanları için hem de öğrenciler için keyifli bir yolculuk sunacaktır.

Ahmet KOCAİSPİR

Ağustos 2023

Tanıtım

MÖ 480'den MÖ 360'e kadar bir yüzyıldan daha uzun süre Yunanistan şehir devletleri mücadelecı ve şiddetli ciddi zorluklar yaşamışlardır. Bu zorluklar gerek iç dünyalarındaki mücadelelerden gerekse dış dünyadan gelen etkilerden kaynaklanmaktadır. Bu zorlu çetin zamanların son safhalarına doğru MÖ 339 civarında Makedonya'nın güçlü kralı Philip II'nin politik ve askeri gücü belirlemeye başlamıştır. Greek yarımadasında MÖ 338'de Boeotianın Chaeronea yerleşkesinde Philip II, Thebes ve Atina'nın müttefik ordusunu yenilgiye uğratarak büyük bir güç elde etmeyi başardı. Bu süreçle beraberinde Corinth konsülünde yeni oluşumların yaşanmasına zemin hazırladı. Askeri zaferin kazanımları politik gücü pekiştirdi ve Philip birçok şehirde kendi politikasını geçerli kıldı. Aslında Philip'in gözü perslerin üzerindeydi, yani ege ötesindeki büyük güçte. Philip perslerin güçsüz bir konumda olduğunu biliyordu. Philip'in planı Küçük Asya'daki Pers toprakları boyunca yeni ganimetler ve yeni kıtalar elde etmektir. Bütün bunlar Philip'i cesaretlendirse de planını uygulayamadan bir suikasta kurban gitti (Walbank, 1992: 13; Robertson, 1992: 265-266).

Bu süreç içerisinde MÖ 4. yy. Greek kültürünün gelişim ve dönüşüm aşaması içerisinde önemli bir kavşak noktasını teşkil etmektedir. Bu dönem Klasik Dönemin bitimini Hellenistik Dönemin başlangıcını ifade eden süreci içermektedir. MÖ 4. yüzyıldaki bu büyük gelişimin kaynağı balkanlardan gelmektedir. Makedonya'nın tarihte bilinen ilk büyük lideri Philip II gerek kıta Yunanistan'da gerekse Yunanistan'ın kuzeyinde güçlü bir role sahip olmuştur. Makedon kültürü, Greek eğitimi gören ve Philip II'nin oğlu olan İskender ile birlikte eş benzeri görülmemiş

Tanıtım

şekilde birçok bölgeye yayılma imkânı bulmuştur. Büyük İskender Makedon-Greek kültürünü harmanlayarak Kıta Yunanistan'dan balkanlar aracılığıyla Pers toprakları boyunca Merkez Asya dahil olmak üzere Hindistan'a kadar yayılmıştır. Makedon-Greek kültürü yayılım alanı genişledikçe kolonizasyon yapılanması gereği farklı kültürleri de bünyesine katmıştır. Yani etnografik birikim gerçekleştirerek yeni kültür yapılanması oluşturmuştur. Bu yenilik politik ve stratejik güç ile çağdaşı olan bütün merkezlerin seramiklerine de yansımıştır. Oluşan bu yeni seramik kültürü varlığını uzun süre korumuştur. Çünkü Hellenistik döneme geçişte güçlü bir birikimin altyapısını bünyesinde taşımaktaydı (Boardman, 2001: 102).

İÇİNDEKİLER

1. Seramik Verileri Üzerinden Hellenistik Döneme Doğru Kolonizasyon Hareketleri.....	1
2. Ticaret Kolonilerince Taşınan Kırmızı Figürlü Seramiklerin Form ve Üretim Teknolojisi.....	21
3. Ticaret Kolonilerince Taşınan Siyah Figürlü Seramikler.....	25
4. Ticaret Kolonilerince Taşınan Seramiklerdeki Özel Uygulamalar ve Diğer Boyalılar	37
5. Boyalı, Figürlü Seramiklerin Pişirimi ve Yapımında Kullanılan Aletler	41
6. Siyah ve Kırmızı Figürlü Atina Vazolarında İşlenen Konular	45
7. Genel Değerlendirme ve Koloni Sürecinde Siyasal-Sosyal Ortam.....	53
SONUÇ.....	63
KAYNAKÇA	67
KATALOG.....	71

KAYNAKÇA

- Alkaç, E. (2006). *Nagidos Antik Kentinin Klasik Dönem Seramiği*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin
- Boardman, J. (1958-1959). "Old Smyrna: The Attic Pottery", *The Annual of the British School at Athens*, vol. 53/54, 152-181.
- Boardman, J. (1989). *Athenian Red Figure Vases-The Classical Period*, Londra.
- Boardman, J. (2001). *The History of Greek Vases*, London.
- Boardman, J. (2003). *Athenian Black Figure Vases, Siyah figürlü Atina Vazoları*, çev. Gürkan Ergin, İstanbul.
- Clairmont, C. (1955). "Greek Pottery from the Near East", *Berytus* 11, 85-139
- Cook, R.M. (1960). *Greek Painted Pottery*, Londra.
- Corbett, P.E. (1965). *Preliminary Sketch in Greek Vase-Painting*, The Journal of Hellenic Studies.
- Coşkun, G. (2005). *Daskyleion'da Orta Akhaemenid Dönem*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilimdalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Coulton, J.J. (1977). *Ancient Greek Architects at Work, Problem of Structure and Design*, Cornell University Press, New York.
- Erhat, A. (1997). *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul.
- Farnsworth, M. & Wisely, H. (1958). *Fifth Century Intentional Red Glaze*, AJA 62.
- Friedell, E. (1999). *Kulturgeschichte Griechenlands Leben und Legende der Vorchristlichen Seele, Antik Yunan'ın Kültür Tarihi* Çev. Necati Aça, Ankara.
- Garezou, M.X. (1997). "Whitebait or Pottery? A Case of an Attik Import in Fourth-Century Boeotia", *Athenian Potters and Painters, Oxbow Monograph* 67, Oakville, 249-383.
- Gombrich, E.H. (2002). *Sanatın Öyküsü*, çev. Erol Erduran, Ömer Erduran, Çin.
- Hall, E. H. (1906) "Greek and Italian Pottery", *Bulletin of The Pennsylvania Museum, No. 16*, 53-57.
- İnan, A. (1992). *Eski Mısır Tarihi ve Medeniyeti*, Ankara.
- Karagöz, Ş. (2008). "Marmaray Kazılarının Armağanı Bir Antik Kent: Khrysopolis-Scutari", *Haberler* 26, 1-6.

- Lise, G. (1986). *Mısır sanatını Tanıyalım*, Çev. Eren Soley, İstanbul.
- McPhee, I. (1997). "The Painter of Montesarchio T.121: An Athenian Vase-Painter of the Fourth Century B.C.", *Athenian potters and Painters*, Oxbow Monograph 67, Oakville, 249-258.
- Miller, M.C. (2004). *Athens and Persia in the Fifth Century B.C., A Study in Cultural Recaptivity*, Cambridge.
- Noble, J.V. (1965). *The Techniques of Painted Attic Pottery*, New York.
- Noble, J.V. (1960). *The Technique of Attic Vase-Painting*, *AJA* 64.
- Özdemir, H.F. (2008). *Yukarı Ova (Ceyhan Ovası) Hellenistik Dönem Seramiği*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Özgünel, C. (1987). "1985 Yılı Gülpınar Kazıları", *VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, Ankara, 47-58.
- Perreault, J. (1986). "Céramique et échanges: Les importations at-tiques au Proche-Orient du VIe au milieu du Vesiècle avant J.-C.: Les données archéologiques", *Bulletin de Correspondance h-Hellénique* 110, 145-175
- Pollitt, J.J. (2006). "Greek art: Classical to Hellenistic", *The Cambridge Ancient History, Vol. VI*, Cambridge, 647-661.
- Ramage, N.H. (1986). "Two New Attic Cups and the Siege of Sardis", *American Journal of Archaeology* 90/4, 419-424.
- Robertson, M. (1992). *The Art of Vase-Painting in Classical Athens*, Cambridge.
- Rotroff, S.I. (1997). Hellenistic Pottery Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material, *The Athenian Agora, Vol. 29, Part 1: Text*, American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey.
- Rostovtzeff, M. (1998). *Social and Economic History of the Hellenistic World, Vol.II*, New York.
- Saltuk, S. (1989). *Arkeoloji Sözlüğü*, İstanbul.
- Schaeffer, J.S., Ramage, N.H., & Greenewalt, C.H. (1997). *The Corinthian, Attic, and Lakonian Pottery from Sardis, Vol. 10*, Archaeological Explanration of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London.
- Schreiber, T. (1999). *Athenian Vase Construction-A Potter's Analysis*, California.
- Schwarz, F. (1997). *La traditon et les de la connaissance, et d'hier et d'aujourd'hui/Kadim bilgeliğin Yeniden Keşfi*, Çev. Ayşe Meral Aslan, İstanbul.

- Sparkes, B.A., Talcott, L., & Richter, G.M.A. (1970). *Black and Plain Pottery of the 6th, 5th and 4th Centuries BC. Part 1: Text, The Athenian Agora, Vol. 12*, New Jersey.
- Tavukçu, Z.A. (2006). *Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilimdalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Tekin, O. (2001). *Eski Yunan Tarihi*, İstanbul.
- Turani, A. (1997). *Dünya Sanat Tarihi*, İstanbul.
- Üstüner, A.C. (1999). *Antik Yunan Keramik Sanatı*, İstanbul.
- Vries, K.de. (1977). "Attic Pottery in the Achaemenid Empire", *American Journal of Archaeology* 81/4, 544-548.
- Walbank, F.W. (1992). *The Hellenistic World, Fontona History of the Ancient World*, London.
- Woolley, L. (1938). "The Excavations at Al Mina, Sueidia", *The Journal of Hellenic Studies, Vol.58/2*, 133-170.
- Yıldırım, N. (2019). "Eski Doğu Akdeniz'de Bir Krali Liman Al-Mina", *Archivum Anatolicum* 13/2, 185-201.
- Yıldızhan, H. (1999). *Daskyleion'da Bulunan Graffitolu ve Dipintolu Seramiklerin Değerlendirilmesi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Zanker, G. (2004). *Modes of Viewing in Hellenistic Poetry and Art, The University of Wisconsin Press*, London.